

mléku škodje, brez de bi se vreme očitno premenilo, kar tudi vedenje nekterih žival, postavim bčel, vlastovk i. t. d. kaže, ki premenenje vremena dostikrat dolgo préd čutijo.

To so navádni vzroki, ki mleko spridijo. Kar je pa družih, jih bom per posameznih napákah mléka razložil. Té sim vam hotel pred vsimi pred oči postaviti, de bi poséбно na nje pazili; kér se morajo pred vsim drugim najpervo vzroki poznati, de se potém vé, kje de je pomoči tréba, kadaj de jo je tréba in zakaj večkrat pomagati ni mogoče.

Mina. Za to natanjko razlaganje se Jim moram prav lepó zahvaliti, in željim vediti, koga me bodo še dalje učili.

Zdrav. Préden bom pa od posameznih napák pri mléku govóril, moram še to le od mléka sploh pridjati, kar se nima nikoli iz nemar izpustiti: Prav mlade krave dajajo navadno bolj rédko mléko — mléko pa od prav starih je rado kislovato — najbolji sploh je mléko od tistih krav, ki so že trikrat teléta iméle, in potém v tréttjim mescu po oteletenju. Po zimi imajo krave večidél manj mleka, pa to je bolj mastno — po léti več, tode je bolj redko. Od zelenjave je mléko redkejshi, kakor od sená in druge tečne klaje i. t. d.

(Dalje sledi.)

Kaj nam bodo od velikiga sbora z. k. kmetijske drushbe, ki je bila 2 dan Velikitravna v Ljubljani, le povedali?

Takó oprashovati smo slišhali od vezh strani. Povedati vam jih hozhemo, ljubi bravzi! vse nar vashnishi pogódbé tega sbora, in upamo, de bodete vezh rezhi s večéljem sprejéli, ki jih je z. k. kmetijska drushba ta dan fklenila in poterdila.

Okoli sedemdesét udov te drushbe is vsih krajev je bilo skupej sbranih in tudi Njih Ekszellenzija, z. k. poglavár ilirskiga vladarstva so nam poséбно zhaft fkasali in k temu sboru prifhli.

Gospod grof Wolfgang Lihtenberg, vódjá krajnfke kmetijske drushbe, so nar pervo lep nagovor na vse sbrane tovarfhe imenovane drushbe dershali, in jim vashnost veliko rezhi, kére ima sbrana drushba danes fkleniti, k ferzu vtifnili.

Tajnik kmetijske drushbe gosp. Dr. Bleiweis, je potem vse poglavitne opravila isborstva te drushbe v pretezhnimu letu na snanje dal. Tukaj je bilo med drugimi rezhimi povedano: od kmetijskih in rokodélfkih Noviz, kakó se smirej bolj rasfhirjajo, in de she 1062 deleshnikov po vsih flavijanfkih deshclah imajo. Rezheno je tudi bilo, de od vsih krajev smiraj vezh flovenfkih dopifov in softavkov pohiljajo, in nam ni tréba veliko vezh is druga jesika preftavljati. Vezh, ko tridesét pifateljev je, ki pishejo sa nafhe Novize. — Od „bukev sa kmeta, kako se ima per kupovanju, reji in opravljanju konj sploh obnafhali i. t. d.“ kére so pred nekim zhaftam na svetlo prifhle, je bilo povédano, de jih je nekih 300 do sedaj prodanih; drugi dél pa, ki bo od shivinfkih bolesen pofamesi uzhl, ne more popred na svetlo priti, prejden jih ne bo nar manj 600 bukev od perviga dela

prodanih. — Potém je bilo osnanjeno, s kakofhnim večéljem so pridni ofkerbovávzi sadniga drévja in murb freberne fvetinje prejeli, ki jim jih je lanfko léto kmetijska drushba podelila, in poséбно večélje je bilo slishati, kar so nam zhaftljivi fajmoshter gosp. Arko is Šmlednika pifali, s kakofhno zhaftjo je smledenfki veliki shupan Jeraj njemu namenjeno fvetinjo is rok vifokorójene shlahatne gospé Švobodnize Lazarinove prejel. — Na dalje je bilo rasfhirenje zhefkkih kolovratov po Krajnfkim in Šhtajerskim, in per ti priliki tudi osnanjeno, de je umetni strugár Šhimen Unglert v Ljubljani sa kmetijsko drushbo 25 tazih kolovratov naredil, kéteri se s nar boljšim na Zhefkim isdelanim kolovratam skufhati samorejo. Unglertovi kolovrati se v pifarnizi kmetijske drushbe s vfo pripravo po 4 goldinarje in 20 krajzerjev dobivajo. — Po tem je bil nar vikshi zefarfki fklep osnanjen, po kérim bodo v létu 1845, 1846 in 1847 premije sa goveda na Krajnfkim le sa poséбно lépe bibe podeléne; telize ne bodo po tem novim povelji premij dobile. Vfaka premija bo 50 goldinarjev; tode vfaki bik fe mora she dvé léti spu-fhati, preden ga premija doletí. H konzu perviga léta dobí bikov lastnik polovizo rezhene premije — drugo polovizo pa konez drusiga léta. Osnanilo z. k. ilirskiga poglavarstva v Ljubljani bo natanjko vse, kar je od tega vediti tréba, kmalo na svetlo dalo. Z. k. kmetijska drushba je sa to premembo premij fama profila in misli, de bode k pridú govejske reje, ki je dobrih bikov na pleme pri naf prav potrebno, in premije she le potlej svoj namen dofeshejo, zhe so biki svojo dolshnost fterili; ne pa, kakor je poprej v navadi bilo, ko sta fe teliza ali pa bik bersh po dobljeni premii, — ali pa she poprej — mefarju prodala; namesti de bi fe bila sa pleme obdershala. — Dva gosp. Pirzova pifma is Amerike sta bila po tem predbrana, eniga od nju smo v sadnjim in danafhnim listu dragim bravzam isrozhili — drusiga bomo pa posneji.

Na tó je bilo povélje z. k. poglavarstva brano, po kérim naj si udje kmetijske drushbe persadevajo, kmetovávze kolikor je mogozhe poduzhiti, de bi obzhinfke pafhe (gmajne) opufili in fe preprizhali, kako korifno bi jim bilo, zhe bi fe te med njimi rasdeljile. Vfak bi po tém svoj del vsél in k svojimu pridú obdéloval.

Bil je tudi softavk nekiga zhefkiga kmetovávza osnanjen, po kérim se kashé, de dan danafhni krompir sato tako pogoštama gnije, ki ga, prejden ga sadé, preresujejo in kal, ki jo je zhes simo pognal, odtrebijo in istergajo. Ta kmetovavez misli, de krompir potem nar vezhi mozh sgubi, ne rafte takó, kakor bi imel, in je gnilobi podvershen. Naj tedaj vfak kmetovavz pási, de fe ne bo krompirju kal prevezh tergala, is kére po novih skufhnjah, zhe se zelo gola kal pofadí, prav lep krompir israfte.

De je gnila šrela in rak v kopitah per konjih prav huda in dolga bolesen, nam ne bo memnihzhe odrekel. Soper to bolesen je sedaj pomozhek snajden, kéteri, zhe je le sa pomagati she, gotovo in obkratnim pomaga. Vifoka z. k. dvorna vojna pifarniza na Dunaju je, kakor smo slishali, gosp. Hofmannu shivinfkimu sdravitelju v vojnihkim kobilstvu v Ofijah na Korófhkim sa to sdravilo 2000 goldinarjev blagodárnosti podarila in povelje dala, povfod rasglafiti ga. Pred ko bo mogozhe, ga bomo tudi mi v nafhlih Novizah osnanili, in povédali, kako se ima rabiti, de bo prav. Zeli sbor

je s velikim veseljem osnanilo te korifne snajdbe poflufhal.

(Konez sledi.)

Unajne povésti.

Dopif gofpoda Pirza is Amerike.

(Konez.)

„Pred malo létmi je bilo délo filno drago; délovzu fo mogli po tolarju na dan plazhati, in hlapez je dobil po 150 tolarjev plazhila na léto. To je pa ravno zhlovéfhki um fpodbodlo, de fo in na umetne oródba in na mafhine mifliti, s kterimi bi polje obdelovali. In ismiflili fo fi jih vezh. Med drusimi fo lanfko leto mafhino isnafhili, ktera je is 10 plugov foftavljena. Ta mafhina ob enim orje, feje vlahzi in na ravnoti 15 orlov polja na dan obdéla. Dva zhlovéka fta dofi, de jo vladata. Druga mafhina s enim konjem in s enim zhlovékam shanje, mlati in veja srélo shito ob enim, in ga na konzú njive v kupe mézhe. Mafhine imajo, ki fe dajo prenafhati, s kterimi dervefa hitro pofekajo in v poléna kolejo. She druga mafhina, vfake forte léf sa fódarje, misarje in tefárje tako hitro pripravlja, de bi kdo ne verjél. Druge mafhine vodotóke ali kanale vfake forte kopljejo in trébijo. Jes fam fim prav profto mafhino sa flamo resati vidil, ktera je s pomozhjo dvéh mósh v enim dnévu toliko resánze nare-sala, de bi je sa eniga konja zélo léto dofi bilo. Vfe té mafhine fo takó narejene, de zhlovek níz drusiga pri njih opraviti nima, kakor de jim fireshe, ker jih fopár (Dampf) góni.“ *

„Tudi shide, in kar se is nje dela, tukaj veliko pridélajo; in zúkra filno veliko napravijo.“

„Pa tudi v fadni reji nifo sanikerni; némfhki vertnarji fo tukaj verte sa fadje in sa zvetize napravili in s temi rezhmi v kupzhii prav dobro fojé.“

„S fvojo pridnoftjo, umetnoftjo in s pomozhjo mafhin fo fi kmalo toliko in takó korifnih pridélkov pridélali, de fe sdaj ne shivi lé famo zenó, ampak sa veliko milionov tolarjev rezhi v unajne deshele prodajo, is kterih fo pred malo létmi she sa ravno to blagó neisrezhene fhtečila denarjev pofhiljali.“

„To se pa tudi lahko rasumi, zhe se pomifli, kakó pridélki od dnéva do dnéva zenejfhii prihajajo. Prevdarim naj lé raslozhek tiflih 7 lét, kar jeft v Ameriki shivim: Ob zhafu mojiga prihóda v Ameriko je fodzhek fvinfke flanine zhes 80 gold. veljal; sdaj fe sa 12 gold. dóbi. Sodzhek pphenizhne móke s 2 zénti fe je plazhal po 36 gold.; sdaj fe dóbi, po 8, po 6 in tudi po 4 gold. Lepa krava je takrat zhes 200 gold. veljala; sdaj fe lahko sa 30 gold. kupi. Po taki méri fe zena tudi vfih drusih pridélkov ravná. De fe Amerika savolj umnofti in pridnofti v fvojim kmetijfkim gofpodarftvu takó lepo povsdiguje, de bo pred kakor v 10 létih v kmetijftvu vfimu fvétu isgled dajala, vfak is tega lahko previdi.“

Pirz.

Povedke.

(Nekimu gofpodarju), ki s fvojo sheno ni ravno nar frezhnejfhi shivel, rezhe dekla, de bo

*) Kakorfni je bil parohod (Dampfbboot), ki fmo ga po Ljubljanzí vositi fe, pred dvema létama vezhkrat vidili.

gospodini flavo dala, kir jo od jutra do vezhera v enomer smerja, tega pa na dalje terpeti ne more. „Blagor tebi dekliza“ sdihne mosh shelji bi fi fam, de bi ji tudi jes mogel flovo dati.

(Nék vdovez je dal) fvoji sheni fledézh napif na grob narediti: „Tukaj pozhiva Sara N.“ Umerla je 21. Velikitravna 1843, 42 let stara. Gofpod jo je dal, gofpod jo je vsél; imé gofpoda naj bo zhefhenó!

Poflavljenje.

Nafh previtli Zefar fo 27. Malitravna gofpoda Jerneja Kopitarja na Dunaju sa perviga varha z. k. dvorne knjishuize in sa z. k. nadvorniga fvetovavza isvoljili.

Urno, kaj je noviga?

(Obertnikfa rasftava na Dunaju v letu 1845). Po narvikfhimu povelju previtliga Zefarja Ferdinanda bo v prihodnim letu 1845 na Dunaju velika rasftava obertnjine in rokodélfkih rezhi is vfih deshelá zeliga Zefarftva. Vfako petero leto fe bo ta obzhinfa rasftava ponavljala. Kar je obertnikam, fabrikantom, fushinarjam in rokodélfzam sa to vediti treba, bomo ob fvojim zhafu raslošno v nafhíh Novizah osnanili. Šedaj jim le to le osnanimo, de je ta rasftava snamuje pofébne milofli nafhiga previtliga Zefarja, s ktero vfim rokodélfzam fvojiga Zefarftva perloshnoft dati hozhejo, njih isdelke rasglafiti in kupzhijo tudi s daljnim krajim uvéti. Pofebno korifno sa rokodélze na Krajnfkim, Šhtajerfkim in Korófhkim je pa, de bodo ti letaf perloshnoft dobili, fvoje isdelke v Ljubljani na rasftavo djati in tako svediti, ktere rezhi bodo tukaj nar bolj obrajtane in zhiplane, kar jim bo pokasalo: kaj imajo drugo leto sa Dunaj pripraviti in kje poflati. Ravno sató miflimo, de bi sa nje prav korifno bilo, ako bi fe nafhi rokodélzi s vfo mozhjo persadevati hotli, veliko in vfake forte isdelkov sa Ljubljánfko rasftavo v mezú Kimovzu pripraviti, ne famo sató, de bi tukaj slate ali freberne fvetinje fprejeli in pridnoft njih blaga rasglafili, ampak de bi fe s tem tudi dobro imé sa Dunajfko rasftavo perdobili. Na kvifhko tedaj, prijatli! faj velja vafhimu dobizhku in v zhaft nafhiga naroda!

(Veliki sbor z. k. kmetijfke drushbe) v Zelovzu bo 21. tega meza; v Gorizi pa 27. Roshnizveta tega leta.

Snajdba vganjke v poprejfhnim listu je: Mertvafhka truga.

Šitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	11. Velikitravna.		6. Velitravna.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pphenize domazhe	1	25	1	30
1 „ „ banafhke	1	25	1	31
1 „ Turfhize . . .	1	3	1	7
1 „ Sorfhize . . .	1	8	1	8
1 „ Ershi . . .	—	59	1	3
1 „ Jezhmena . . .	—	54	1	—
1 „ Profa . . .	1	3	1	4
1 „ Ajde . . .	—	—	1	4
1 „ Ovfa . . .	—	37	—	40

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.

gla? če ne gre preveč na mesó ali na loj? če ne hira preveč? če se ji po teletu, ki so ga ji vzeli, preveč ne toži? — če ji kakošna bolečina mléka v vimenu ne zaderžuje, postavim kaka bula v sescu, ali če se ji v vimenu mléko zagríze? — če si krava sama, ali če ji kaka zraven stoječa živina mléko posisava? če se ne mólze prav ali pa premalo? —

Glejte vzróke, koliko jih je! Na tanjko se morajo preiskati, de se ti pravi najdejo in de se živina napéno ne ozdrávlja. — Pravijo tudi, de tiste krave, ki jih vpregajo, prav po malim mólzejo. Rés, tega mi ne gre vun in vun tajiti; tó de mislim: delo nemore mléku škodovati, ako se krave le ne presilijo; in skušnje novih časov učé, poséбно na Ogerskim, de so krave, ako so ravno orati mogle, pò navadi mléka dajale, če se jim je tudi le dovelj klaje dajalo. Saj se tudi pri naših ženah ravno kaj taciga vidi: imenitne gospé, ki malo déljajo, ali clo celi dan počivajo, ako ravno v obilnosti živé, imajo večji dél malo mléka za svoje dete; žena pa kakiga délavca ali kakiga kmeta ima dostikrat, ako ravno mora dan za dan veliko terpeti in slabo živeti, vunder toliko mléka, de večkrat razun svojiga deteta, tudi še drugo doji. —

Mina. Tudi pri nas neki kmetovávci krave vpregajo, tó de pravijo, de molznim kravam to ne slúži.

Zdrav. Če pa pomislite, de pri nas le bolj vbožni ljudje svoje kravice vpregajo, ktérih morebiti več déla, kakor kerme doletí, ne morete Ogerske skušnje zavreči nikakor. „Vse poskusite, kar je nar boljšiga obderžite“ — samo tó pazite, de čes méro ne mahnete.

Mina. Pač koristno bi bilo krave za dvojo rábo imeti. Nekaj konj bi manj treba bilo. — Sedaj Jih pa prosim podučiti me, kakó se napáke pri mléku, ki so jih poprej imenovali, odpravljajo?

Zdrav. Koliko je vzrokov, toliko je pomočkov! Nekaj vam jih je že znanih, brez de bi vam jih praviti tréba bilo, in lahko se jim da pomagati. Kar klajo vtíče, vam je stari pregóvor znan: „Krava pri gobcu molze.“ — Per ktérih že úm pové, de se mora le pravi čas perčakovati, de mléko samo pride, kákor per brejih kravah i. t. d. — Nektére napáke se pa ne dajo ozdraviti in najbolj se stori, če se krava mesarju prodá, postavim: prav stara živina in krave takiga plemena, ki bolj na meso ali loj, kakor na mléko gredó. — Če je pa krava bolna, ne obotavljajte se, ampak umniga zdravitelja poišite, ki bolezen pozná in jo pametno ozdraviti zna. — Če pa krava nanáglama ob mléko pride, brez de bi poséбно bolna bila, se je ta le lék večkrat prav dóbro izkazal: Vzemite kumne, janeža, štupe iz kolmežovih korenin (Kalmuswurz) od vsaciga 8 lotov; domače solí, in

žvepljeviga cvetja vsaciga 2 lota. Vse to se vkupej z malo vode zmeša in po dvakrat na dan za dvé veliki žlici kravi da.

Mina. Prav lepó se Jim zahvalim za to, kar so mi svetovali; kje pa se vse té zdravila dobíjo?

Zdrav. Vselej vam bom le take pomočke svetval in povédal, ki se lahko dobíjo. Kumna, sladki janež, domača sol, žvepljo se prav lahko povsod dobíjo; kolmež je tudi kmetam znan, in tudi v lékarni se po cení dobí. — Sedaj vam moram še nekaj od molzenja povedati, ktéro večkrat dóbro kravo popači, če dékla molsti ne zna, kakor gré. Na tém, de se kravje vime vselej čisto izmolze, je silno veliko ležéče. Tóde ni takó lahko vse mléko iz vimena izmolsti, kákor bi si marsikdo misliti vtégnil. Kdor samo za sesce vleče, kakor se večidel po navadi godí, le tisto mléko izmolze, ki je v spodnjim delu vimena, to dóbro mléko pa, ki je kakor smetena v zgornim delu vimena, je bolj mastno in ne gré samo od sebe iz sescov. V Švajci takó le molzejo in vsim kmetovávcam izgled bití zaslužijo: Kravje vime pred molzenjem z mlačno vodo vmijejo; nekaj zavoljo snažnosti (ali slišite, ljubi moji kmetje, ki tolikokrat nesnažne in z blatam pokrite vimena pri svojih kravah terpite!) nekaj pa de se vimena vmeče. *) Ko je vime vmíto, molzica ali molznik (v Švajci in v Tirolah molzejo večidel možki) z obéma rokama vime mane, de se vodeno in mastno mléko zmeša, in potlej se še le krava molze. To tolikrat storijo, kolikrat je treba, de se vse mléko čisto izmolze. — Takó molstí vas teléta per sescu same uče, ki po svoji naturi večkrat z gobcam v vime sunjejo in ga pomanejo, de se mleko bolj zmeša. Morde se iz tih opómb prevdariti da, zakaj grajšinske krave večkrat pri bolji klaji manj mleka dajo, kakor pri kmetih, kjer imajo dostikrat slabji klajo. Pri unih namreč večkrat gospodinje manjka, ki bi na pravo molzenje pazila, pri kmetu pa skerbna gospodinja nič v nemar ne pusti.

(Dalje sledi.)

Kaj nam bodo od velikiga sbora z. k. kmetijfke drushbe, ki je bil 2 dan Velikotravna v Ljubljani, le povedali?

(Konez.)

Potem, ko je vse to kar smo sadnjizh povedali, sbranim tovaršham osnanjeno bilo, je gofop. Dr. Šhubert, z. k. uzhenik kmetijftva, fkušnje raslošil, ki jih je lanfko léto na Polanfkim dvoru naredil. Z. k. kmetijfka drushba ima namrežh na spodnjih Polanah v Ljubljani vezh ko 5 oralov veliki dvor; sato, de fe ondi fadne drevefiza in murbe rede in rasne druge kmetijfke fkušnje napravljajo.

*) Vmivánje vimena z mlačno vodo bo kravam ene dni, preden teletijo, zlasti pa telicam pred prvim oteleténjem prav koristno. To stori, de bodo več mléka dale, in de ne bodo njih vimena tako šegeljive, in skoz to pervajene, rade teljičke sesáti pustiti.

Sa tem pride krajnfka „Pratika“ na versto. Kmetijska drushba je she sdavnej sheljela, zhednifhi in koriftnifhi pratiko ofkerbeti in na svetlo dati. Kar fe pa dolgo zhafa sgoditi ni moglo, fe bo prihodnih sgodilo; sakaj v temu sboru je bilo poterjeno, de bo she sa prihodno leto 1845 nova pratika na svetlo prifhla. Ta nova pratika bo ravno taka, kakorfhno imamo na Krajnfhkim she dofi lét; famo prasniki, godovi svetnikov in druge snaminja bodo velikó zhednifhi in lizhnifhi podobe, zhefar ne vidimo v dan danafhni, v ktéri je tudi le ena pola papirja, v novi ju bo pa dvóje. Vfi fomnji, kar jih je na Krajnfhkim, pa tudi imenitnejfi na Shtajerfhkim, Korófhkim, Gorifhkim, Tershafhkim in Hrovafhkim bodo v nji; tarifa fhtempelnev in fhe drusih potrebnih podúkov vezh. Ta olifhpana in s rasnopotrebnimi rezhmi pomno-shena pratika ne bo nizh vezh, kot en fam krajzar drashji od te fedajne, to je, veljala bo 6 krajzerjev v frebru. Mislimo, de bo s njo kmetijska drushba vfm flovenfhkim kmetovávzam prav slo vfhregla.

Gosp. Dr. Orel je potem od obdelovánja bral, ki fo ga pretezheno léto na tiftimu delu mahú (mozhir-ja) na flavzi opravljali, ki mu Franzovi dvor pravijo; sato, ki fo previtli Zéfar Franz I. 2000 goldinarjev kmetijski drushbi milofljivo podarili, de naj ta kraj, ktéri je bil po zelim mahu nar flabejfihi, kolikor fe da, dóbro obdéljuje. Previtli rajniki Zéfar fo ukasal nálah nar flabejfihi kraj na mahu kupiti, de bi kmetijska drushba kasala, kako fe mozhirje koriftno obdeljuje, in de bi tudi drugi vlafniki na mahu vidili in isurili fe, kako ga gré obdelovati, de bi jim popred pridékov donafhalo.

Sa tem pride pa nar vashnifhi rezh na versto. Le en glaf je flifhati, de jih je pri naf prav po-redkama vmétnih kovazhov, ktéri bi snali konja podkovati, kakor gré; fhe flabejfihi se nam pa takrat póje, kader nam konj, govédje, ovza ali prefhizh sboli. Sa tó potrebo fkerbeti je kmetijska drushba fklenila na imenovani Polanfki priftavi kovazhnizo, shivinfhko bolenifhnizo in fhola napraviti, kjer fe bojo kovazhi poduzhili, kakó fe konji dóbro podkújejo in v bolesni sdravijo. V ti fholi, ki jo bo kmetijska drushba s svojimi denarji in pri-nefki svojih udov in drugih blagih domoródzov napravila, bode vfaktéri bres plazhila v krajnfhkim jesiku poduzhen. Ta fhola ni famo sa podúk le kovazham naménjena, ampak tudi drugim kmetij-fkim fantinam in vfhakimu vfhfkosi odperta, ki bode tukaj podúk pridobiti sheljel, kakó fe bolno shivin-zhe sdravi i. t. d. Šamo od febe fe rasumi, de fe mora k tej rezhi zefarfko pervoljenje dobiti, fhtale sidati in veliko drusih potrebnih rezhi pripraviti; she savoljo tega bodeta nar manj dva leta pretékla, preden fe imenovana fhola prizhetai sna. Kako fe bo ta rezh vedla, bodo nafhe Novize od zhafa do zhafa sveftó osnanile vse, kar bo potrebniga; sdaj smo le toliko povedati hotli, de bodemo fhola dobili, v ktéri bodo Šlovenzi poduzheni, konje vmetno podkovati in bolno shivino sdraviti.

V 25. listu lanfhkiga leta je v nafhik Novizah dvanajftero bravzov z. k. kmetijsko drushbo profi-lo, de bi po deshéli zhuvaje dobili, ktéri bi fadje in druge poljfhke pridélke varovali. Tudi ta profh-nja je bila pri temu sboru osnanjena, tode kmetij-fka drushba nesamore v ti rezhi drusiga floriti, kakor fofefkam prepufiti, de naj vfhaka sa-fe pri svoji gosposki pomozhi ifhe, sato kér je skufhnja uzhila, de nifo zhuvaji povfod fofefkam po godu bili. Zhe pa kaka fofefka zhuvaje poféбно potre-

buje, ji bo gosposka v ti rezhi pomagala, ker je to she po z. k. dvornimu ukasu od 3. Kosaperfhka 1814 sapovedano bilo.

Potem je bilo vse brano, kar fo fe svunanje z. k. kmetijske drushbe v svojih poflednih sborih povfetovala in kar fo v njih poterdila.

Na to je bil dopif gosp. fajmofhtra M. Ver-tovza bran, v kterim on vse tovarfhe kmetijske drushbe profi, kmetam pri vfaki priliki v ferze vtf-niti in poduzhiti jih, kakó potrebnó je, zhe fo ravno otrokam kosé (ofépenze) flavljene, naj fe jim tudi odrafhnim zhes kake leta soper flavijo; sato, ker skufhnje osnanujejo, de fe mozh flavljenjih kos fzha-fama smanjfhha. Ravno sato je vezhkrat prav potreb-no, de fe odrafhnim vdruzizh flavijo, poféбно pa ta-krat, kadar kose v kakim kraju pogoftama fe per-kashejo. Per ti priliki je gosp. Dr. Bleiweis svoje shelje rasodel, de bi fi vfi udje te drushbe slo nisa-devali, per nafhik domazhik kravah prave kosé, ktére fe le na vimenu in fefzih narajmajo, isnajditi, sato, kér le té nar bolji materijo sa kosé flaviti dajo. V prihodnim obzhinfhkim sboru bo gosp. dohtar ras-loshil, kakó naj fe dela, de bi fe tudi pri nafhik kra-vah kose isnajdile. V ti rezhi fe bomo mogli k nafhim kmetovávzam oberniti in narozhiti jim, de bodo vezhkrat vimena svojih krav ogledovali in zhe bodo kakfhne ofépenze na njih sapasili, naj od njih nasnanje dajo, sato, de fe své, zhe fo prave kosé ali ne. Per drugi priliki bodemo fhe kaj vezh od tega povedali.

Gosp. Dr. Orel nam je svoje skufhnje s pa-hovko in mazhjim repam podeljil, is ktérifh fe previdi, de fo sa fetev koriftnifhi, kakor detela. Prednofti téh dveh trav fo: de jim sgodna flana ne fhkodje, de vezh lét v semlji obftojijo in de fe dajo bres vse fhkode na polju pofufhiti.

Gosp. Terpinz, grajfhinfhki vlafnik in tovarfh té drushbe, je podaril nekaj femena amerikanfhke péfe (róne), od ktére pravijo, de je polna zukre-niga fóka. Kér pa pri naf zakra ne delamo, bi bila morebiti sa shivinfhko klajo prav dóbra, ako bi le skufhnje kasale, de bi tudi v nafhim kraju ravno tako dóbro rafila, kakor v Ameriki.

Pri temu sboru je bilo na dalje fklenjeno, de fe bo vfako léto mezfa Kimovza v Ljubljani ozhitna rasftava sa domazhe fadje napravljala; od ktére bomo v svojem zhafu vezh pifali.

Per timu sboru fo bile soper zhveterim prid-nim ofkerbovávzam fadniga drévja freber-ne svetinje podeljene, to je: Antonu Supanu, is Kovorja, Gregorju Salokarju is gor-njih Járfh, Matevshu Šharzu is Preferja in Matiju Pobovfharju is Rúdnika.

Potlej je bila sboru letna rajtinga kmetijske drushbe osnanjena, po ktéri fe je pokasalo, de je drushba v pretezhem letu 6077 goldinarjev in 22 krajzerjev dohódkov imela, potrofhkov pa 6054 goldinarjev in 39 krajzerjev.

Gosp. Ferlanova pinja je bila per ti priliki na ogléd poftavljena, in sa daljne skufhnje perpo-rozhena.

Gosp. M. Pregel ofkerbnik krishanfke graj-fhine je bil soper s enim glafam sa kafirja kmetijske drushbe poterjen; 56 jih je pa bilo novih tovarfhov isvoljenih.

Gosp. Ferd. Šmidt, kupez in opravnik Mi-lanfke afekuranzije soper pofhkodovanje tózhe, je to savarftvo ali afekuranzijo vfm sbranim tovar-fham soper priporozhil in jih profil, de bi kmeto-

vavze, kolikor je mogozhe, priprizhali, kako korifno bi jim bilo tudi to savarfitvo.

In s tém se je obzhinfi sbor konzhal, v ktermu je bilo sopet vezh prav korifniga poterjeniga; pa le fhkoda, de jih je bilo per letafhnimu sboru tako malo kmetovavzov prizhijozhjih; faj jih je vender vezh, ki fo udje kmetijfke drushbe.

S vefeljem jih vfakokrat drushba sprime; gofpodje ali kmetovavzi: tukaj imajo vfi enako pravizo, ki fo vefolni udje eniga trupla!

Pomozh soper boshijaft pri prefhizhjih.

Is Gorénfkiga fo nam pifali, de she nekaj zhafa prav pogoftama boshijaft prafze poprijema, in profili fo naf, kaj de bi bilo soper to bolesen fioriti? Škufhnje vfih shivinfkih sdraviteljev uzhe, de je boshijaft pri prefhizhjih prav huda bolesen in de vezhidel nar bolj rajtingo prinefe, zhe tako shivinzhe koj pri sazhetku bolesni sakoljemo, kér fedaj mefo, fhpeh i. t. d. fhe nifo fhkodljivi.

Nar bolj navadni vsroki té bolesen fo: glifte in napzhno pitanje. Vidili fmo jo od preobilne klaje s krompirjem isvirati; vezhkrat pa tudi od prevelike nefnashnosti svinjakov, kjer nizh dobre fape ni. Ljudje fizer miflijo, de prefhizhi nefnashnost ljubijo, kér fe vedno radi po ljushah in po blatu váljajo; to pa ni ref. Po blatu in po ljushah jih le sató valjati vidimo, kér po zeli koshi pofébno sèrbenje obzhutijo, ktero jim blatneniza in ljushniza nar bolj tolashi. Šizer je pa vse umne kmetovavze fkufhnja uzhila, de prefhizham zheden svinjak in zhifla pijazha nar bolj tekne in pitanje mozno podpira. Naj fe tedaj tudi prefhizham kriviza ne godi, kteri nafh shelodez tolikokrat rasvefeljijo! — Med vfiimi pomozhki soper boshijaft prefhizhev fo té le nar bolj poterdili: Dobro pofufhene koreninize od metlike (Beifuss) fe v fhtupo ftozhjejo in po pol lota dvakrat na dan prafzu podajo; — tudi shajbeljna (Salbei) ali pa rutize (Weinraute) s vreló vodó poparijo, in te vodé, ktera fe fhe lé zhes kake pol ure od teh selifh odzedi, po pol mafljiza dvakrat na dan bolniku dajo. — Vezhkrat je prav dobro bilo, prafze med boshijaftjo s merslo vodo po zelim truplo takó dolgo poljivati, de fo fe slo tréti sazhefi. — Rasun tega fe mora napzhna in pofébno pretézhna klaja s bolj pizhlo premeniti in fkerbétí, de prafzi mersle vode dovolj piti dobijo.

Dr. Bleiweis.

Somenj v Ljubljani.

Kupzi smiraj toshijo, de kupzhija flabo gré. To flifhati fmo she navajeni; satorej jim ni vfelej verjeti, zhe zhes flabe fomenje godernjajo. Ta fomenj, ki fe je v Trojazih perzhef, je bil pa v refnizi flab. Le malo ljudi je fkupaj prihlo in fhe med temi je bilo vezh ogledovavzov, kakor kupovavzov. Shitno zeno na fomanji dan fmo v poflednim listu osnanili; en malo je pofkozhila. Kar pa shivinfki fomenj vtizhe, je bil tudi flabfheji, kakor o f. Pavlu; nar vifhi kup sa par volov je bil 155 goldinarjev. Šhtajerfke shivine fo malo perguali. Prefhizhev ni bilo fkoraj nizh, rasun nekterih pitanjih domazhjih, ki fo jih funt po 6 krajzerjev prodajali. Konjev je bilo veliko, in njih zena je bila manjfihi, kakor drugikrat ob tem zhafu.

Kratkozhafniza.

Pertoshba shidnih zhervov.

Ljube Novize! ako fte nam ravno v mnogih listih paslivoft fkasale, in toliko dobriga in lepiga od naf govorile in uzhile, vender nifmo s vami tako sadovoljne, kakor miflite. Šlufhajte, to le fo nafhe pertóshbe:

Šakaj nam pravite gofénze (fnedenze)? To je nefpodobno imé sa naf! dajte ga tiftim zhervam, kteri vam sadno in drugo drévje pokonzhajo, pa ne nam; ali nifte fame she vezhkrat toshile zhes nje, in fvoje drage kmetovavze nagovarjale, pokonzhati in potrebiti jih? Šte ravno takó od naf govorile? — Nikdar! — Ali bi ne bila grosna kriviza naf takó, kakor une merzhefe imenovati, kteri vam le fhkoda délajo in zlo nizh dobizhka ne prinefejo. Le pomiflite, kakofhna nam gré zhaf, gotovo „gofénze“ naf ne bote imenovale vezh. Po pravizi velika zhaf nam gré od vfaziga zhlovéka, od kmetizha noter do Kralja in Zefárja; sakaj me vijemo nar imenitnifhi blago, in nar drashji obléke predemo sa Kralje in Zefárje in sa veliko mnoshizo drusih ljudi. Ni je bolj imenitne shivali, kakor fmo me; zlo mafhnik fe v nafho obléko podá, preden gré f. mafho brati. — Zhe fo vafhe prave shelje, de bi me prihodnizh fhe med vami prebivale, takó naf zhafite, kakor gré. Naj vam bojo Lahi sa isgled! Véfte kako naf tí imenujejo? — „Kavalieri“ nam pravijo, to je shlahtniki ali plemenitafhi. Glejte, to imé je fpodobno.

Sdaj pa vender tudi eno befédizo savoljo shivesha, ki ga rasun zhafiti tudi potrebujemo. Shalofne fkufhnje naf uzhe, de fe je nafhim feftrizam v vezh krajih prav hudo godilo, ker nifo dovelj pafhe imele. Naj tedaj vfaktéri, ki dobizhek od naf prizhakuje, poprej dobro prevdari, koliko ima murb, de nam shivesha ne pomanjka. Šaj fi tudi prevdarljiv kmetovavez poprej prerajta, koliko govedne, konj i. t. d. prerediti samore, preden fvoje fhtalo s shivino napolni. Tó tudi me profimo, de naf shalóftna ofóda ne doletí, od lakote poginiti.

J. Oberdank.

Befédna vganjka.

Pervi tréh slogov je farbe ruzezhe, Slabo, zhe sdravo po tebi ne tezhe, Hitro nekolko sdravnik ti odsame, Zhe ti le flab'fhi, le flab'fhi bit' jame.

Prizhata druga dva sloga od kraja Štrafniga, daljezh od fvetiga raja, Tiftim, ki delali bojo le to,

Kar vfi slogi v mnoshnim 'srekó.

L—z.

Danafhnimu listu je drugi del vinoréje perdján.

Shitni kup.	U Ljubljani		U Krajnju	
	15. Velikitravná.		13. Velitravná.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 mernik Pphenize domazhe	1	21	1	50
1 „ „ banafhke	1	27	1	30
1 „ Turfhize . . .	1	5	1	8
1 „ Sorfhize . . .	1	8	1	9
1 „ Ershi . . .	—	54	1	7
1 „ Jezhmena . . .	—	54	1	—
1 „ Profa . . .	1	—	1	6
1 „ Ajde . . .	1	—	1	6
1 „ Ovfa . . .	—	39	—	42

V Ljubljani. Natifnil in saloshil Joshef Blasnik.